
Mezinárodní pakt
o občanských a
politických právech

Distribuce:
OMEZENÁ*
CCPR/C/73/D/765/1997

Jazyk originálu: anglický

Výbor pro lidská práva
73. zasedání
15. října - 2. listopadu 2001

NÁZOR

Oznámení č. 765/1997

Předkladatelka: Eliška Fábryová

Údajná oběť: předkladatelka

Vysoká smluvní strana: Česká republika

Datum oznámení: 28. května 1997 (první podání)

Dotčené dokumenty: Rozhodnutí Zvláštního zpravodaje podle článku 91 Jednacího řádu, postoupené Vysoké smluvní straně dne 17. července 1997 (nepublikováno ve formě dokumentu). Rozhodnutí Výboru o přijatelnosti ze dne 9. července 1999 (CCPR/C/66/D/765/1997)

Datum přijetí názoru: 30. října 2001

[PŘÍLOHA]

* Zveřejněno na základě rozhodnutí Výboru

PŘÍLOHA*

**Názor Výboru pro lidská práva podle článku 5 odst. 4 Opčního protokolu k
Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech**

Sedmdesáté třetí zasedání

týkající se

oznámení č. 765/1997**

<u>Předkladatelka:</u>	Eliška Fábryová
<u>Údajná oběť:</u>	předkladatelka
<u>Vysoká smluvní strana:</u>	Česká republika
<u>Datum oznámení:</u>	28. května 1997 (první podání)

Výbor pro lidská práva, ustanovený na základě článku 28 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech,

na zasedání dne 30. října 2001,

po prošetření oznámení č. 765/1997, předloženého Výboru pro lidská práva Eliškou Fábryovou v souladu s Opčním protokolem k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech,

s přihlédnutím ke všem písemným podkladům poskytnutým mu předkladatelkou a smluvní stranou,

přijímá následující:

* Přezkoumání uvedeného oznámení se zúčastnili následující členové Výboru: pan Abdelfattah Amor, pan Nisuke Ando, pan Prafullachandra Natwarlal Bhagwati, paní Christine Chanet, pan Maurice Glèlè Ahanhanzo, pan Louis Henkin, pan Ahmed Tawfik Khalil, pan Eckart Klein, pan David Kretzmer, pan Rajsoomer Lallah, pan Rafael Rivas Posada, sir Nigel Rodley, pan Martin Scheinin, pan Hipólito Solari Yrigoyen, pan Ivan Shearer a pan Maxwell Yalden.

** Znění individuálního odlišného názoru podepsané členkou Výboru paní Christine Chanet je přiloženo k tomuto dokumentu.

Názor podle článku 5 odst. 4 Opčního protokolu

1. Předkladatelka oznámení, Eliška Fábryová, roz. Fischmannová, je česká občanka, narozena dne 6. května 1916. Předkladatelka tvrdí, že je obětí diskriminace ze strany České republiky. Opční protokol vstoupil v platnost pro Českou republiku dne 12. června 1991^{1/}.

Vylíčení skutkových okolností případu předkladatelkou

- 2.1 Otec předkladatelky, Richard Fischmann, byl majitelem nemovitostí v Puklici, okres Jihlava, v Československu. V roce 1930 při sčítání lidu se hlásil on i jeho rodina jako Židé. V roce 1939 po okupaci nacisty byl jeho majetek „arizován“^{2/} a byl mu stanoven německý správce. Richard Fischmann zemřel v roce 1942 v Osvětimi. Předkladatelka není zastoupena právním zástupcem.
- 2.2 Zbytek rodiny byl internován v koncentračních táborech, z nichž se vrátila pouze předkladatelka a její bratr Vítězslav. V roce 1945 byl majetek Richarda Fischmanna konfiskován podle Benešova dekretu č. 12/1945, protože okresní výbor rozhodl, že byl Němec a zrádce České republiky.^{3/} Tvrzení, že byl Němcem bylo založeno na tom, že žil „německým způsobem“.
- 2.3 Odvolání předkladatelky proti konfiskaci majetku bylo zamítnuto. Rozhodnutí okresního výboru byl potvrzeno rozsudkem Nejvyššího správního soudu v Bratislavě dne 3. prosince 1951.
- 2.4 Po pádu komunistického režimu v Československu podala předkladatelka dne 18. prosince 1990 stížnost generálnímu prokurátorovi pro odepření spravedlnosti při projednávání jejího restitučního nároku. Její stížnost byla dne 21. srpna 1991 zamítnuta pro opožděné podání, protože byla podána po více než pěti letech po konfiskaci. Předkladatelka uvádí, že za vlády komunismu nebylo možno stížnost v zákonné lhůtě pěti let podat.
- 2.5 Předkladatelka uvádí, že 17. června 1992 požádala o restituci podle zákona č. 243/1992.^{4/} Pozemkový úřad v Jihlavě její žádost zamítl dne 14. října 1994.

^{1/} Česká a Slovenská Federativní Republika ratifikovala Opční protokol v březnu 1991, ale dne 31. prosince 1992 zanikla. Dne 22. února 1993 oznámila své nástupnictví v Paktu a Opčním protokolu Česká republika.

^{2/} t. j. že majetek byl odňat Židům jako „nearijcům“ a převeden na německý stát nebo německou fyzickou nebo právnickou osobu.

^{3/} Předkladatelka uvádí, že podle výnosu č. A 4600 9/11 45 VI/2 Ministerstva vnitra ze dne 13. listopadu 1945 měly Okresní výbory pravomoc přezkoumávat spolehlivost osob, které byly v roce 1930 registrovány jako Židé.

^{4/} Zákon č. 243/1992 Sb. umožňuje restituci majetku, který byl konfiskován na základě Benešových dekretů č. 12/1945 a 108/1945. Jednou z podmínek restituce je, že žadateli muselo být přiznáno české státní občanství dekretem č. 33/1945, zákonem č. 245/1948, 194/1949 nebo 34/1953.

Stížnost

3. Předkladatelka tvrdí, že je obětí diskriminace, protože podle zákona č. 243/1992 Sb. není oprávněna k restituci majetku svého otce.

Stanovisko Vysoké smluvní strany

- 4.1 Podáním ze dne 20. října 1997 smluvní strana uvedla, že předkladatelčina žádost o restituci majetku jejího otce byla zamítnuta Pozemkovým úřadem v Jihlavě dne 14. října 1994, protože nesplňovala zákonné podmínky. Vysvětlovala, že konfiskovaný majetek osob, které byly zbaveny československého státního občanství v roce 1945 podle Benešových dekretů, lze restituovat v případě, že jejich občanství bylo obnoveno postupem předepsaným zákonem. Zákon se však výslovně nezabývá situací osob, které nikdy svého občanství nepozbyly a jejichž majetek byl konfiskován v rozporu s tehdy platnými zákony. Protože otec předkladatelky nikdy nepozbyl československého občanství, nemohl být pokládán za oprávněnou osobu a majetek tedy nemohl být restituován.
- 4.2 Smluvní strana dále vysvětlila, že odvolání předkladatelky bylo zamítnuto, protože bylo podáno opožděně. Právní zástupce předkladatelky následně namítl, že rozhodnutí Pozemkového úřadu nebylo řádně doručeno, protože nebylo doručeno přímo jemu, návrh pracovníkovi jeho kanceláře, který nebyl k jeho přijetí oprávněn. Pozemkový úřad přijal námitku a doručil své rozhodnutí podruhé. Předkladatelka se pak proti rozhodnutí odvolala. Městský soud odvolání zamítl svým rozhodnutím ze dne 6. srpna 1996 s tím, že rozhodnutí bylo již poprvé řádně doručeno a nemělo být doručováno podruhé. Dne 11. října 1996 podala předkladatelka ústavní stížnost, kterou však Ústavní soud zamítl jako nepřijatelnou *ratione temporis*.
- 4.3 Na základě všech uvedených důvodů smluvní strana dovozovala, že předkladatelčino oznámení je nepřijatelné pro nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy, protože zmeškala termíny odvolání.
- 4.4 Smluvní strana dále uvedla, že od předložení tohoto oznámení Výboru Ústavní soud rozhodl v obdobných případech, že žadatelé, kteří nikdy nepozbyli státní občanství jsou také oprávněni k restituci majetku podle zákona č. 243/1992 Sb. V důsledku toho Ústřední pozemkový úřad po přezkoumání předkladatelčina spisu rozhodl, že rozhodnutí Pozemkového úřadu v předkladatelčině případu je třeba revidovat, protože je v nesouladu s nálezem Ústavního soudu. Dne 27. srpna 1997 Ústřední pozemkový úřad zahájil správní řízení a dne 9. října 1997 zrušil rozhodnutí Pozemkového úřadu ze dne 14. října 1994 a rozhodl, aby předkladatelka znovu podala žádost o restituci a zahájila řízení *ab initio*. Pokud by předkladatelka nebyla spokojena s výsledkem řízení, měla by k dispozici normální možnosti odvolacího řízení. Také z tohoto důvodu dovozovala smluvní strana, že oznámení není přijatelné podle článku 5 odst. 2 (b) Opční protokolu.

Vyjádření předkladatelky

- 5.1 Dopisem ze dne 21. ledna 1998 odmítla předkladatelka argumentaci smluvní strany, že její oznámení je nepřijatelné, protože se již obrátila na Ústavní soud a nemá možnost se dále odvolat. Potvrdila však, že poté, co její oznámení bylo registrováno u Výboru pro lidská práva, bylo zahájeno nové řízení.
- 5.2 V dalším podání předkladatelka předložila kopii dopisu Ministerstva zemědělství ze dne 25. května 1998, kterým jí bylo sděleno, že rozhodnutí Ústředního pozemkového úřadu ze dne 9. října 1997, rušící rozhodnutí Pozemkového úřadu ze dne 14. října 1994, bylo doručeno dalším zainteresovaným stranám až po uplynutí tří let od původního rozhodnutí, a že tudíž nenabýlo právní moci.
- 5.3 Předkladatelka tvrdila, že svévolnost rozhodování v jejím případě je flagrantním porušením lidských práv, protože jí upírá právní prostředek nápravy proti újmě, kterou utrpěla ona sama a její rodina v minulosti.

Další vyjádření smluvní strany k přijatelnosti

6. Výbor neobdržel žádné další vyjádření smluvní strany ačkoliv jí bylo zasláno stanovisko předkladatelky.

Rozhodnutí o přijatelnosti

7. Na svém 66. zasedání konaném dne 9. července 1999 Výbor projednal přijatelnost oznámení. Zjistil, že v souladu s článkem 5 odst. 2 Opčního protokolu předkladatelka vyčerpala všechny dostupné vnitrostátní právní prostředky nápravy, a že její případ není předmětem žádného jiného mezinárodního šetření nebo jednání. Výbor také konstatoval, že smluvní strana znovu zahájila řízení v předkladatelčině případu rozhodnutím Ústředního pozemkového úřadu dne 9. října 1997 a že v důsledku chyb, kterých se zjevně dopustily státní úřady, rozhodnutí o zrušení původního rozhodnutí Pozemkového úřadu nikdy nenabýlo právní moci. Za těchto okolností Výbor prohlásil oznámení za přijatelné.

Stanovisko stran k odůvodněnosti oznámení

- 8.1 Přes vyzvání rozhodnutím Výboru ze dne 9. července 1999 a urgenci ze dne 19. září 2000 smluvní strana nepředložila žádné stanovisko ani připomínky k odůvodněnosti oznámení.
- 8.2 Dopisy ze dne 25. ledna 2000, 29. srpna 2000 a 25. června 2001 předkladatelka upozornila Výbor, že přesto, že Parlament smluvní strany přijal nová legislativní opatření týkající se restituce majetku konfiskovaného v důsledku holocaustu (zákon č. 212/2000 Sb.), státní úřady neprojevíly ochotu tato opatření uplatnit a neposkytly jí žádnou náhradu.

- 8.3 Přesto, že tyto informace byly smluvní straně sděleny dopisem ze dne 24. července 2001, smluvní strana nezaslala žádné další vyjádření.

Závěry a řízení před Výborem

- 9.1 Výbor pro lidská práva přezkoumal oznámení dle článku 5 odst. 1 Opčního protokolu s ohledem na všechny informace, které mu strany poskytly. Kromě toho, protože nemá k dispozici žádná vyjádření smluvní strany po rozhodnutí o přijatelnosti, se Výbor opírá o podrobné údaje předkladatelky vyvolávající problémy týkající se zákona č. 243/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Výbor v této souvislosti připomíná, že podle článku 4 odst. 2 Opčního protokolu je smluvní strana povinna spolupracovat s Výborem a poskytnout mu písemná vysvětlení nebo vyjádření osvětlující záležitost a opravné prostředky, pokud existují, které by mohly být použity. Stížnost předkladatelky vyvolává problémy podle článku 26 Paktu.
- 9.2 Výbor konstatuje, že smluvní strana připouští, že podle zákona č. 243/1992 Sb. jednotlivci v podobné situaci jako předkladatelka jsou oprávněni k restituci v důsledku následného výkladu zákona provedeného Ústavním soudem (odst. 4.4). Smluvní strana dále připouští, že rozhodnutí Pozemkového úřadu v Jihlavě ze dne 14. října 1994 bylo chybné a že předkladatelka měla mít možnost podat novou žádost o restituci u Pozemkového úřadu v Jihlavě. Předkladatelčin obnovený pokus získat nápravu však byl zmařen samotným státem, který dopisem Ministerstva zemědělství ze dne 25. května 1998 informoval předkladatelku, že rozhodnutí Pozemkového úřadu v Jihlavě ze dne 14. října 1994 nabylo právní moci, protože rozhodnutí Ústředního Pozemkového úřadu, rušící rozhodnutí Pozemkového úřadu v Jihlavě bylo doručeno po zákonné lhůtě.
- 9.3 Na základě uvedených skutečností Výbor dospěl k závěru, že pokud bylo rozhodnutí Ústředního pozemkového úřadu, rušící rozhodnutí Pozemkového úřadu v Jihlavě, vykonáno opožděně, bylo to vinou administrativní chyby státních úřadů. V důsledku toho byla předkladatelka zbavena možnosti, aby s ní bylo zacházeno jako s dalšími osobami mající podobné oprávnění k restituci v minulosti konfiskovaného majetku, což představuje porušení jejich práv podle článku 26 Paktu.
10. Výbor pro lidská práva jednající podle článku 5 odst. 4 Opčního protokolu k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech, je proto názoru, že skutečnosti, které má k dispozici, svědčí o porušení článku 26 Paktu.
11. V souladu s článkem 2 odst. 3 (a) Paktu je smluvní strana povinna poskytnout předkladatelce účinný prostředek nápravy včetně možnosti podat novou žádost o restituci majetku nebo jeho náhradu. Smluvní strana by měla revidovat své zákonodárství a svou správní praxi tak, aby všem osobám byla zajištěna rovnost před zákonem a stejná zákonná ochrana.
12. Výbor připomíná, že Česká republika svým přistoupením k Opčnímu protokolu uznala kompetenci Výboru stanovit, zda došlo k porušení Paktu nebo ne a že v souladu s článkem 2 Paktu se zavázala, že zajistí, aby všichni jednotlivci na jejím území nebo

v její pravomoci měli práva uznávaná Paktem a účinné a vynutitelné prostředky nápravy v případě, že bude zjištěno porušení jejich práv.

13. Výbor proto žádá, aby do 90 dní po předání tohoto názoru, ho smluvní strana informovala o opatřeních přijatých k realizaci tohoto názoru.

(Přijato v angličtině, francouzštině a španělštině, s anglickou verzí jako originál. Následně bude uveřejněno také v arabštině, čínštině a ruštině jako součást výroční zprávy předkládané Výborem Valnému shromáždění).

Příloha

Individuální odlišný názor člena Výboru paní Christine Chanet

Smluvní strana nepokládala za nutné podávat vysvětlení k podstatě případu, protože podle jeho názoru nebyly vyčerpány vnitrostátní prostředky nápravy.

V odst. 10.2 a 10.3 svého rozhodnutí Výbor shledal porušení Paktu správními rozhodnutími, ale nevzal v úvahu stanovisko smluvní strany konstatující, že tato rozhodnutí mohou být napadena prostředky nápravy před soudem a že předkladatelka oznámení se pokusila o uplatnění prostředku nápravy, ale učinila tak po zákonné lhůtě.

V důsledku toho by mělo, podle mého názoru, být toto oznámení pokládáno za nepřijatelné.

(originál francouzsky)